

Aanvullend Natuuronderzoek **SLIEDRECHT BUITEN**

Datum: 5 november 2022
Auteur: [REDACTED] & [REDACTED]
Opdrachtgever: Gemeente Sliedrecht
Projectnummer: AO2022-003
Status: Concept
Wijze van citeren: [REDACTED].2022. Aanvullend natuuronderzoek, Sliedrecht Buiten Rapportcode: AO2022-003. Veenweide Natuur & Landschap. Nw-Lekkerland, Breur Ecologie & Onderzoek. Dordrecht

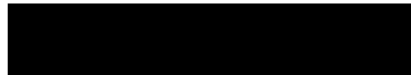

Breur Ecologie & Onderzoek

VEENWEIDE
natuur en landschap

Veenweide Natuur & Landschap

Disclaimer

Op alle tekst, foto's en afbeeldingen in dit rapport berust – tenzij anders vermeld – het auteursrecht van Breur Ecologie & Onderzoek en Veenweide Natuur & Landschap. Deze rapportage, inclusief eventuele bijlage(s), is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen dan de geadresseerde is zonder toestemming niet toegestaan. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Breur Ecologie & Onderzoek en/of Veenweide Natuur & Landschap kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade als gevolg van een onjuiste of onvolledige weergave van de gegevens in dit rapport.

Copyright © Breur Ecologie & Onderzoek en Veenweide Natuur & Landschap & 2022.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Aanleiding	5
2 Doel	5
3 Onderzoeksgebied & ontwikkeling	6
3.1 Huidige situatie	6
3.2 Geplande ontwikkeling	6
3.3 Toekomstige situatie	7
3.4 Planning	7
4 Onderzoeksmethodiek	8
4.1 Weidevogels	8
4.2 Heikikker	9
4.3 Poelkikker	9
4.4 Rugstreepad	10
4.5 Grote modderkruiper	10
4.6 Platte schijfhoren	11
5 Onderzoeksresultaten	12
5.1 Weidevogels	12
5.2 Heikikker	13
5.3 Poelkikker	14
5.4 Rugstreepad	15
5.5 Grote modderkruiper	15
5.6 Platte schijfhoren	16
6 Effectbeoordeling	17
6.1 Weidevogels	17
6.2 Heikikker	18
6.3 Poelkikker	18
6.4 Rugstreepad	19
6.5 Grote modderkruiper	19
6.6 Platte schijfhoren	19
7 Compensatiegebied	20
7.1 Weidevogels	21
7.2 Hei- en poelkikker	22
8 Conclusie & aanbevelingen	23
8.1 Conclusies	23
8.2 Aanbevelingen	24
Bronvermelding	25
Bijlage I WetNatuurbescherming	24
Bijlage II QuickScan 2019	25
Bijlage III Aanvullend natuuronderzoek	26
Bijlage III Inventarisatie Buitengebied	27

Samenvatting

Breur Ecologie & Onderzoek en VeenWeide Natuur & Landschap hebben in 2022 soortgericht onderzoek uitgevoerd op de agrarische percelen in polder Sliedrecht waar het toekomstig sportcomplex 'Sliedrecht Buiten' is gepland.

In 2019 is reeds, aan de hand van een quickscan ecologie, aanvullend onderzoek uitgevoerd (zie bijlage II en III). Omdat deze gegevens inmiddels zijn verouderd en de beoogde locatie van sportcomplex iets gewijzigd is t.o.v. de situatie in 2019 is besloten het aanvullend onderzoek in 2022 te herhalen. Daarnaast kwam tijdens de mitigerende maatregelen t.b.v. de aanleg van de naastgelegen waterberging naar voren dat in het gebied ook de beschermde poelkikker (*Pelophylax lessonae*) aanwezig is.

Het onderzoek, dat is uitgevoerd conform de geldende onderzoeksmethodieken, vond plaats in het kader van de voorgenomen functieverandering van het terrein van intensief beheerde agrarische percelen naar een multifunctioneel sportcomplex genaamd 'Sliedrecht Buiten'.

De aanleg van Sliedrecht Buiten zal gepaard gaan met grootschalige grondwerkzaamheden, waaronder het dempen van een aantal sloten en voorbelasten van de percelen t.b.v. de aanleg van sportvelden en accommodaties van sportverenigingen.

Uit het aanvullend natuuronderzoek is naar voren gekomen dat er in het onderzoeksgebied drie beschermde soorten aanwezig zijn, namelijk:

- heikikker (*Rana arvalis*)
- poelkikker (*Pelophylax lessonae*)
- platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*)

Ook is geconstateerd dat het plangebied een lokaal belangrijke populatie weidevogels herbergt.

De geplande ontwikkelingen rond de realisatie van Sliedrecht Buiten zullen leiden tot negatief effect op genoemde soorten en hun leefgebied, waardoor een ontheffing op de Wet natuurbescherming noodzakelijk zal zijn. In dat geval dienen voor het verkrijgen van een ontheffing op de Wet Natuurbescherming mitigerende en compenserende maatregelen genomen te worden.

De gemeente Sliedrecht heeft gelijktijdig met het aanvullend onderzoek, de potenties van het beoogde compensatiegebied laten onderzoeken, zodat goede afwegingen kunnen worden gemaakt voor de te nemen compenserende maatregelen.

1 Aanleiding

De Gemeente Sliedrecht is voornemens een deel van het agrarisch gebied ten noorden van de bebouwde kom te ontwikkelen. In dit gebied, genaamd Sliedrecht Buiten, wordt een sportcomplex gerealiseerd met ruimte voor sport, natuur en recreatie.

Het huidige agrarische terrein wordt getransformeerd naar een duurzame groenblauwe overgangzone, waarin natuur en recreatie worden verweven.

Tijdens het onderzoeken in 2019 (zie bijlage II en III) is vastgesteld dat de geplande ontwikkeling zal leiden tot het overtreden van de Wet Natuurbescherming vanwege het voorkomen van beschermde soorten.

In 2022 is het onderzoek herhaald omdat de gegevens van de destijds uitgevoerde onderzoeken verouderd zijn (> 3 jaar oud) en omdat de locatie van het beoogde sportcomplex Sliedrecht Buiten iets is gewijzigd t.o.v. de onderzoeksgebied in 2019.

2 Doel

Het doel van het aanvullend natuuronderzoek 2022 is antwoord te geven op de volgende vragen:

- Zijn de beschermde soorten (nog steeds) aanwezig in het plangebied?
- Welke functie vervult het plangebied voor de beschermde soorten?
- Leidt de geplande ontwikkeling tot een overtreding van de Wet natuurbescherming?
- Welke vervolgstappen dienen genomen te worden in het kader van de Wet natuurbescherming?
- Welke potenties heeft het beoogde compensatiegebied?

3 Onderzoeksgebied en Ontwikkeling

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de gemeente Sliedrecht in de provincie Zuid-Holland (zie figuur 1).

Het plangebied is momenteel in gebruik als agrarisch terrein en ligt ten noorden van bebouwde kom van Sliedrecht. Ten zuiden van het plangebied bevindt zich de spoorlijn Dordrecht - Geldermalsen, de Betuweroute, een bedrijventerrein (Stationspark II) en een sportcomplex en de A15.

Ten noorden van het plangebied ligt de Kweldamweg. Het gebied "Sliedrecht Buiten" wordt in het westen begrensd door de N482 (Provinciale weg).

Het plangebied wordt getypeerd door het typische Hollandse slagenlandschap: langgerekte intensief beheerde grasland percelen, van elkaar gescheiden door smalle sloten (ca. 1 tot 3 meter breed). Het plangebied is vrij van bebouwing en hoog opgaande beplanting (bomen/struiken).

In 2020 is ten oosten van het plangebied door de gemeente Sliedrecht en Waterschap Rivierenland, een waterberging aangelegd.

Figuur 1 Kaart onderzoeksgebied Sliedrecht Buiten

3.2 Geplande ontwikkeling

Het onderzoeksgebied (zie figuur 1), momenteel bestaande uit intensief gebruikt agrarisch grasland, zal worden getransformeerd naar een sportcomplex met tevens ruimte voor natuur en recreatie.

Het totale plangebied heeft een afmeting van ongeveer 16 hectare groot.

3.3 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie is er een recreatief terrein van ongeveer 16 hectare groot gerealiseerd. In het centrale deel huist voetbalvereniging v.v. Sliedrecht met een kantine, tribune en parkeervoorziening. Het noordwestelijke deel bestaat uit natuur- en recreatiegebied. In het zuidwestelijk deel van het plangebied is plaats voor de tennisvereniging.

Het gehele plangebied wordt landschappelijk ingepast door opgaand groen. Middels een kade met bomenrij aan de oostzijde en een groenzone langs het spoor aan de noordzijde is het recreatief terrein landschappelijk ingepast en ontstaat een duurzame groenblauwe overgangszone tussen het Groene hart en de stedelijke zone langs de rivier de Merwede (zie figuur 2).

Figuur 2 Impressie van Sliedrecht Buiten

3.4 Planning

Een exacte planning van de werkzaamheden is nog niet bekend, maar een vroegst mogelijke planning is als volgt:

- 2023 Afronden bestemmingsplanprocedure
(aanvraag ontheffing Wet Natuurbescherming)
- 2024 Voorbelasten terrein
- 2025 Aanleg sportvelden en accommodatie(s)
- 2026 Oplevering sportcomplex

4 Onderzoeksmethodiek

In het hoofdstuk Onderzoeksmethodiek worden de soorten, die tijdens dit onderzoek in Sliedrecht Buiten nader zijn onderzocht, per paragraaf besproken.

De onderzoeken zijn mede gebaseerd op de bevindingen tijdens de onderzoeken in 2019 en 2020 (aanleg naastgelegen waterberging) en, voor zover beschikbaar, uitgevoerd conform de condities en methodiek van de voor betreffende soort(groep) geldende voorschriften.

De uitvoerende onderzoekers voldoen aan de definitie van deskundig ecooloog zoals bepaald door de Rijksdienst voor ondernemend Nederland. Hiermee wordt voldaan aan de benodigde onderzoeksinspanning.

4.1 Weidevogels

De geplande ontwikkeling in de polder van Sliedrecht Buiten heeft mogelijk effect op de lokale staat van instandhouding van weidevogels.

Tijdens de onderzoeken in 2019 kwam naar voren dat het plangebied en directe omgeving een belangrijke, zo niet de belangrijkste, populatie weidevogels herbergt van polder Sliedrecht en directe omgeving.

Om een goed beeld te krijgen en om te controleren of het plangebied nog steeds in trek is bij weidevogels is het terrein in het voorjaar van 2022 vanaf de Kweldamweg en de N482 geïnventariseerd op weidevogels. Daarbij is gelet op territoriaal gedrag en/of andere aanwijzingen die erop duiden dat betreffende weidevogel ter plaatse als broedvogel aanwezig is.

Daarnaast is tijdens andere terreinbezoeken (voor andere soortgroepen) gelet op de aanwezigheid alarmerende weidevogels, hetgeen kan duiden op broedende, dan wel aanwezige kuikens.

In het voorjaar van 2022 is ook het (mogelijke) compensatiegebied (zie hfd. 7) vanaf de Tolsteeg geïnventariseerd op territoria van weidevogels.

In de onderstaande tabel zijn de datums te vinden van het weidevogel onderzoek.

Ronde	Datum	Tijdstip	Weer	Door
1	3 april	09:00-10:30 uur	4-6°C - W 2-3 - zwaar bewolkt	██████████
2	14 april	08:15-10:15 uur	10-13 °C W 2 - licht bewolkt	██████████
3	26 april	08:00-09:30 uur	7-9°C - N 3 - licht bewolkt	██████████

4.2 Heikikker

De heikikker (*Rana arvalis*) is een beschermde soort die algemeen voorkomt in de Alblasserwaard, waaronder in polder Sliedrecht. Zowel tijdens de onderzoeken in 2019 en het nemen van mitigerende maatregelen voor de waterberging in 2020 zijn in lage dichtheden heikikkers in het onderzoeksgebied en directe omgeving aangetroffen.

Voor het aanvullend onderzoek in 2022 is een combinatie verschillende inventarisatiemethodes gebruikt. In het vroege voorjaar is op een goede avond (relatief warm, weinig wind) geluisterd naar roepende mannetjes en gezocht naar eiklompjes.

Daarnaast is in juli en augustus gezocht naar aanwezige juveniele en adulte heikikkers. Dezelfde methoden zijn gebruikt voor het inventariseren van het (mogelijke compensatiegebied).

Ronde	Datum	Tijdstip	Weer	Door
1	28 maart	20:30 - 00:30 uur	12-9°C - N 2 - zwaar bewolkt	██████ en ██████
2	11 juli	08:45 -12:30 uur	16-20°C -NW 2 - half bewolkt	██████ en ██████
3	26 augustus	07:15 -12:30 uur	15-21°C - N 3 - zwaarbewolkt	██████ en ██████

4.3 Poelkikker

Tijdens de mitigerende maatregelen voor de aanleg van de waterberging in september 2020 werden poelkikkers (*Pelophylax lessonae*) aangetroffen, een soort van de Europese habitatrichtlijn. Deze soort was hiervoor niet of nauwelijks bekend uit het veenweidegebied van de Alblasserwaard.

Na de vondst in 2020 is, tijdens verschillende onderzoeken, specifiek gelet op deze lastig te determineren soort. Daarbij werd de soort op verschillende locaties in het zuidelijk deel van de Alblasserwaard in lage dichtheden aangetroffen. Zo ook tijdens een gebiedsdekkende onderzoek van het buitengebied van Sliedrecht in 2021.

Om de aanwezigheid van deze soort in het plangebied aan te tonen is in mei en juni geluisterd naar roepende dieren. Daarnaast zijn in juli en augustus (sub)adulte dieren gevangen met een schepnet en gedetermineerd.

Ronde	Datum	Tijdstip	Weer	Door
1	30 mei	22:30 - 00:30	17-12 °C - N 1 - half bewolkt	██████ en ██████
2	16 juni	22:30 - 23:45 uur	22-20°C - NO 1 - half bewolkt	██████
3	11 juli	08:45 -12:30 uur	16-20°C -NW 2 - half bewolkt	██████ en ██████
4	26 augustus	07:15 -12:30 uur	15-21°C - N 3 - zwaarbewolkt	██████ ██████

4.4 Rugstreeppad

Van de rugstreeppad zijn waarnemingen uit de polders ten oosten en westen van Sliedrecht Buiten en industrieterrein Nijverwaard op resp. 0,5 km en 1,7 km van het onderzoeksgebied.

Om het plangebied op de aanwezigheid van beide beschermde soorten te controleren zijn op daarvoor geschikte avonden (warm weer / weinig wind) drie bezoeken gebracht om te luisteren naar roepende rugstreeppadden. (zie onderstaande tabel)

Daarnaast is tijdens de veldbezoeken voor de heikikker en poelkikker in juli en augustus gelet op de aanwezigheid van eventueel aanwezige juveniele rugstreeppadden.

Ronde	Datum	Tijdstip	Weer	Door
1	15 mei	21:30 - 23:00 uur	22-20°C - NO 1 - half bewolkt	██████████
2	30 mei	23:50 - 00:30 uur	17-12 °C - N 1 - half bewolkt	██████████ en ██████████
3	16 juni	22:30 - 23:45 uur	22-20°C - NO 1 - half bewolkt	██████████

4.5 Grote modderkruiper

Uit het onderzoek dat RAVON (Reptielen, Amfibieën en Vissenonderzoek Nederland) in 2016 heeft verricht ter actualisatie van de verspreidingsgegevens van grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*), in opdracht van Waterschap Rivierenland, blijkt dat deze beschermde soort in lage dichtheden voorkomt in de Alblasserwaard. Ook uit een aantal polders in de nabijheid van Sliedrecht zijn (oude en) recente waarnemingen bekend. (De Bruin et al, 2016).

Voor het aanvullend onderzoek werden 2019 reeds in vier sloten in het onderzoeksgebied eDNA-monsters genomen en waarbij geen dna van de grote modderkruiper werd aangetroffen. Ook is er destijds met een steekscheepnet gevist in het onderzoeksgebied.

Omdat het plangebied t.o.v. 2019 enigszins is gewijzigd zijn in 2022 opnieuw eDNA-monsters genomen. De monsters zijn genomen op plekken met op het oog geschikt habitat voor de grote modderkruiper: smalle slootjes met rijk ontwikkelde oever en onderwatervegetatie.

Ronde	Datum	Tijdstip	Weer	Door
1	1 juli	10:50 - 12:50 uur	16-18°C - ZW 2 - half bewolkt	██████████

4.6 Platte schijfhoren

Half juli 2022 zijn sloten in het Sliedrecht Buiten onderzocht op de aanwezigheid van de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*).

De platte schijfhoren, een Europese habitatrichtlijnsoort, heeft een voorkeur voor veenbodems en komt jaarrond voor in ondiepe, niet beschaduwde wateren met een uitbundige onderwatervegetatie. De soort komt vooral voor in laagveengebieden.

Tijdens de onderzoeken in 2019 werd de soort in het plangebied aangetroffen. Ook tijdens een gebiedsbrede inventarisatie voor de gemeente Sliedrecht in 2021 werd de platte schijfhoren op diverse locaties aangetroffen.

Omdat het plangebied t.o.v. 2019 enigszins is veranderd zijn in 2022 opnieuw de slotjes in het plangebied bemonsterd met een steekschepnet.

Ronde	Datum	Tijdstip	Weer	Door
2	11 juli	08:45 -12:30 uur	16-20°C -NW 2 - half bewolkt	██████ en ██████

figuur 3 op zoek naar hei- en poelkickers langs de smalle slotjes in het compensatieterein. (foto ██████ ██████)

5 Onderzoeksresultaten

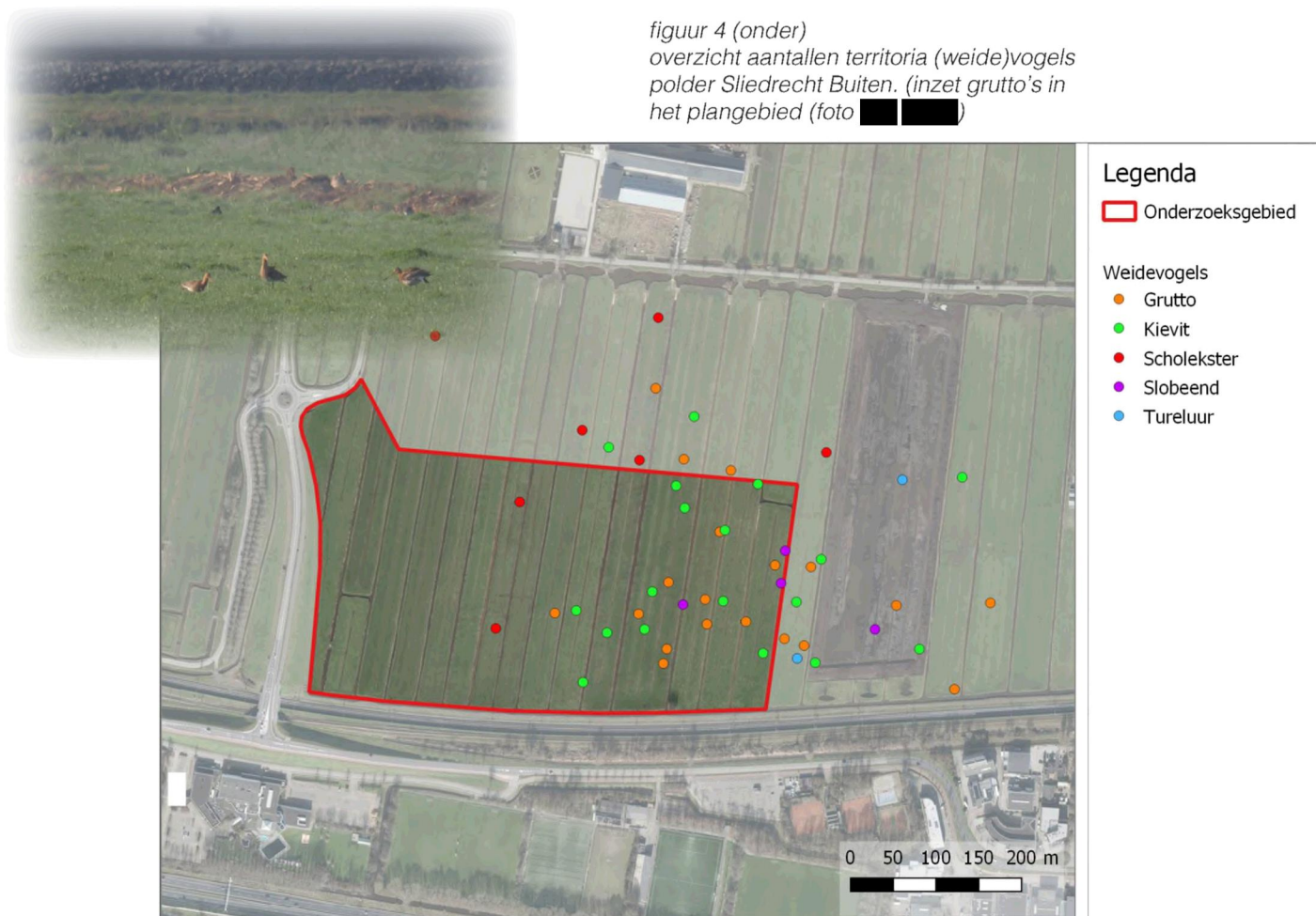
In dit hoofdstuk worden per soort(groep) de resultaten besproken van het aanvullend natuuronderzoek in Sliedrecht Buiten. De resultaten van het onderzoek van het (mogelijke) compensatiegebied worden besproken in hoofdstuk 7.

5.1 Weidevogels

Tijdens de bezoeken in het seizoen 2022, is net als in 2019, geconstateerd dat het plangebied nog steeds in trek is bij een relatief groot aantal weidevogels. De aantallen territoria die in 2019 werden aangetroffen worden echter niet meer gehaald, toch lijkt dit deel van polder Sliedrecht een belangrijke functie te vervullen voor de lokale weidevogelpopulatie.

In figuur 4 is een overzicht te vinden van de weidevogels die tijdens de drie bezoeken werden aangetroffen. In het onderzoeksgebied en directe omgeving nestelen naar schatting 3-5 paar grutto, 2 paar tureluur, 10 paar Kievit en 1-2 paar slobbeend.

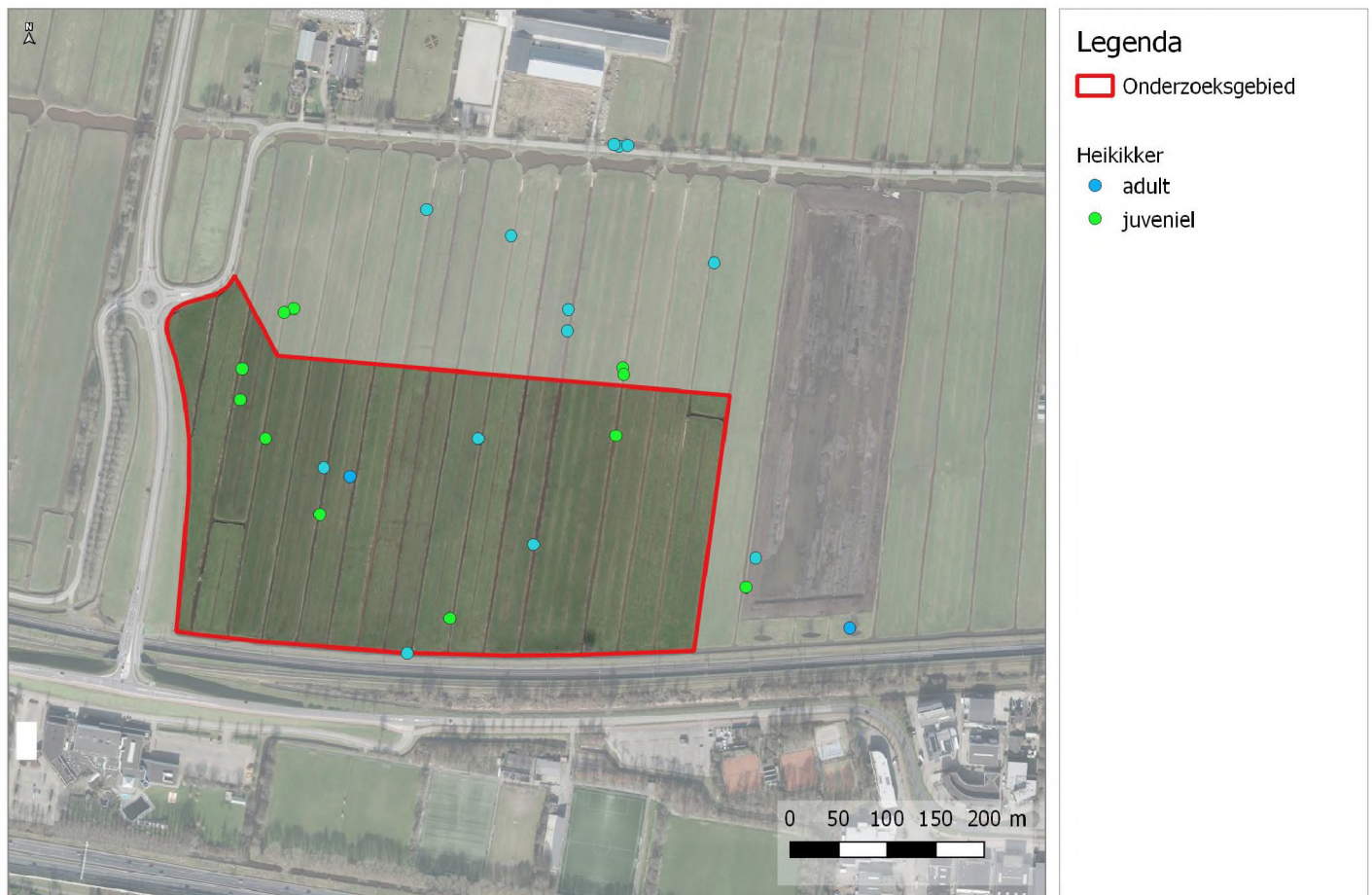
Scholeksters zijn op verschillende locaties foeragerend waargenomen, maar er was geen sprake van nestindicatief gedrag. Daarnaast kunnen scholeksters op grotere afstand van het nest foerageren dan andere weidevogels (dit omdat jonge scholeksters in de buurt van het nest blijven, en de ouders op en neer vliegen met voedsel). De waargenomen scholeksters in het plangebied duiden dus niet perse op broedgevallen (hoewel een enkel broedpaar niet is uitgesloten), maar meer op een functie als foerageergebied.

5.2 Heikikker

Tijdens de gebiedsdekkende inventarisaties zijn zowel in maart (voortplantingsperiode) als in juli en augustus heikikkers waargenomen. Een overzicht van de waarnemingen is te zien in figuur 5.

Op 28 maart werden enkele eiklompjes (dril) van heikikker gevonden, daarnaast werden verspreid over het plangebied enkele roepende dieren gehoord. In juli en augustus is vooral gezocht naar juveniele heikikkers. Deze werden in lage dichtheden aangetroffen in het onderzoeksgebied. De bevindingen komen overeen met de onderzoeken uit 2019. Heikikkers zijn in het gehele gebied aanwezig, echter in relatief lage dichtheden.

figuur 5 waarnemingen van heikikkers in het onderzoeksgebied.

figuur 6 heikikker in het onderzoeksgebied

figuur 7 eiklompje van heikikker in het onderzoeksgebied.

5.3 Poelkikker

Vrij recent is bekend geworden dat er tussen de algemeen voorkomende groene kikkers (bastaard- en meerkikker) ook poelkikkers voorkomen in de polders van het zuidelijk deel van de Alblasserwaard.

Zo werden poelkikkers aangetroffen tijdens mitigerende werkzaamheden rondom de aanleg van de waterberging (Breur en Slagboom, 2020) en tijdens onderzoek voor ProRail (mondelinge mededeling B. van de Wetering, 2021) en onderzoek voor een nieuwbouwproject in Hardinxveld-Giessendam ([REDACTED], 2021)

Ook tijdens de gebiedsdekkende inventarisatie van het buitengebied van de gemeente Sliedrecht ([REDACTED], 2021) werd de soort in lage dichtheden aangetroffen.

In het voorjaar van 2022 werden tijdens het veldbezoek een tweetal roepende roepende poelkikkers gehoord. Het blijft overigens erg lastig om poelkikkers te determineren op geluid. Zeker als er vanuit het gebied ook vele bastaardkikkers roepen.

Wel konden in juli en augustus een aantal groene kikkers worden gevangen en gedetermineerd als poelkikker. De conclusie kan worden getrokken dat de poelkikker in het plangebied aanwezig is, maar in lage aantallen.

figuur 8 waarnemingen van poelkikker tijdens de veldbezoeken in 2022

figuur 9-11 determinatie van poelkikker: foto links strekproef - voet niet voorbij de ogen, foto midden grote ronde metatarsusknobbel op de hiel, foto rechts egale witte buik.

5.4 Rugstreepdpad

In 2022 werden tijdens de bezoeken geen rugstreepdaden gehoord of gezien in het onderzoeksgebied.

Net als tijdens de onderzoeken in 2019 en 2021 werden wel roepende rugstreepdaden gehoord in de polder ten westen van Sliedrecht Buiten. Op ongeveer 500 meter van het onderzoeksgebied. Deze populatie is vrij klein, maar stabiel en houdt zich op in de slootjes direct ten noorden van het station van Sliedrecht. Nog verder westelijk, op 1,5 km van het onderzoeksgebied riepen nog enkele exemplaren.

5.5 Grote modderrkruiper

Op 1 juli 2022 zijn op 4 trajecten in het onderzoeksgebied watermonsters genomen om met behulp van eDNA de aanwezigheid van de grote modderrkruiper te kunnen aantonen.

Na analyse in het laboratorium bleek geen enkel van de genomen monsters eDNA te bevatten van de grote modderrkruiper. (zie bijlage V) Ook in 2019 werden eDNA monsters genomen, destijds waren de uitslagen ook negatief.

De monsters zijn genomen in slootjes die in verbinding staan met de slootjes van de naastgelegen percelen.

figuur 8 trajecten waar in 2022 eDNA- monsters zijn genomen.

5.6 Platte schijfhoren

Tijdens het veldbezoek op 11 juli werden, net als in 2019, in verschillende slootjes in het onderzoeksgebied platte schijfhorens (*Anisus vorticulus*) aangetroffen. De dichtheden waren echter laag. In de meeste slootjes was over het algemeen weinig submerse vegetatie aanwezig, vermoedelijk door vraat van Amerikaanse rivierkreeften spec.

De platte schijfhoren werd tijdens de gebiedsdekkende inventarisatie in 2021 ook op andere locaties in polder Sliedrecht aangetroffen. In het westelijk deel van polder Sliedrecht leken de dichtheden hoger, waarschijnlijk omdat de slootvegetatie beter ontwikkeld was. De meest algemene schijfhorenssoort die werd aangetroffen was overigens de draaikolkschijfhoren.

figuur 9 waarnemingen van platte schijfhoren tijdens het veldbezoek in juli 2022

6 Effectbeoordeling

6.1 Weidevogels

Een groot deel van de percelen waar momenteel weidevogels broeden zal worden omgevormd tot sportcomplex. Daarnaast zal het deel van de polder ten noorden van het onderzoeksgebied minder geschikt worden voor weidevogels i.v.m. verstoring.

Weidevogels mijden namelijk verstoringsbronnen zoals lijnvormige beplanting en wegen. Hiervoor wordt een verstoringsafstand van 200-400 meter aangehouden (Bruinzeel & Schotsman, 2011).

Uit onderzoeken in 2019 en 2021 (natuurwaarden Sliedrecht Buitengebied, 2021) kwam ook al naar voren dat een belangrijk deel van de weidevogels in polder Sliedrecht nestelt in het onderzoeksgebied. De realisatie van Sliedrecht Buiten zal naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een significant negatief effect op de populatie weidevogels in polder Sliedrecht, waardoor de lokale staat van instandhouding in het geding komen. Hierom is er sprake van een overtreding de volgende verbodsbepaling:

- Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb Art 3.1 lid 4 en lid 5:

Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Hoewel er bij de geplande ontwikkeling geen sprake is van het doden van vogels, en schade aan actieve nesten kan worden voorkomen (door buiten het broedseizoen te werken), is het voorkomen van verstoring niet mogelijk.

Doordat geschikt leefgebied en nesthabitat verdwijnt zullen de weidevogels op deze locatie op zoek moeten naar ander leefgebied en nesthabitat. In deze situatie – waar de weidevogels reeds een ongunstige staat van instandhouding hebben en er sprake is van een lokaal belangrijke populatie – spreken we daarom van verstoring met wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

Het aanvragen van een ontheffing voor bovenstaande verbodsbepaling wordt daarom noodzakelijk geacht. Om de ontheffing te verkrijgen zullen compenserende maatregelen noodzakelijk zijn om negatief effect op de populatie weidevogels te voorkomen.

Enkel wanneer alternatief leefgebied en broedhabitat voor de in het plan-gebied aanwezige weidevogels kan worden gecreëerd vòòrdat de werkzaamheden plaatsvinden vervalt de ontheffingsplicht. Het dient in dat geval wel te zijn aangetoond dat er succesvol nieuw weidevogel gebied is gecreëerd, of bestaand weidevogelgebied dusdanig is kwaliteit is verbeterd dat er geen sprake meer is van een wezenlijk negatief effect op de lokale staat van instandhouding van weidevogels als gevolg van de ontwikkeling.

6.2 Heikikker

De heikikker is in het onderzoeksgebied aanwezig in relatief lage dichtheden. Het onderzoeksgebied ligt aan de rand van het verspreidingsgebied van de heikikker in het veenweidegebied van de Alblasserwaard.

Door de verandering van functie: van het huidige intensief agrarische beheer naar multifunctioneel recreatiegebied zal een deel van het leefgebied van de heikikker verdwijnen. Daarnaast kan door de werkzaamheden bij de realisatie van Sliedrecht Buiten negatief effect ontstaan op individuele heikikkers.

Compenserende- en mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om negatief effect op op de populatie en negatief effect tijdens de werkzaamheden op individuen te voorkomen.

Hierbij kan worden gedacht aan het realiseren van nieuw of kwalitatief beter leefgebied in de omgeving van Sliedrecht buiten (compensatie) en het nemen van mitigerende maatregelen zoals het afzetten met schermen en wegvangen van dieren in het plangebied.

Om deze activiteiten uit te kunnen voeren dient men een ontheffing aan te vragen m.b.t. de volgende verbodsbepalingen:

- Art 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

6.3 Poelkikker

De poelkikker is in het onderzoeksgebied aanwezig in lage dichtheden. Door de verandering van functie: van het huidige intensief agrarische beheer naar multifunctioneel recreatiegebied zal een deel van het leefgebied van de poelkikker verdwijnen. Daarnaast kunnen door de werkzaamheden bij de realisatie van Sliedrecht Buiten negatief effect ontstaan op individuele poelkikker.

Compenserende- en mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om negatief effect op op de populatie en negatief effect tijdens de werkzaamheden op individuen te voorkomen.

Hierbij kan worden gedacht door in de landschappelijke inpassing rekening te houden met het realiseren van nieuw of kwalitatief beter leefgebied voor de poelkikker en het nemen van mitigerende maatregelen zoals het afzetten met schermen en wegvangen van dieren in het plangebied.

Om deze activiteiten uit te kunnen voeren dient men een ontheffing aan te vragen m.b.t. de volgende verbodsbepalingen:

- Art 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

6.4 Rugstreepad

De rugstreepad is niet aanwezig in het onderzoeksgebied. De soort komt echter wel voor in de polder ten westen van Sliedrecht Buiten.

Als het projectgebied zal worden afgezet t.b.v. het wegvangen van de hei- en poelkikker behoeven er geen extra maatregelen genomen te worden voor de rugstreepad.

6.5 Grote modderkruiper

Net als tijdens de onderzoeken in 2019 en 2021 zijn geen grote modderkruipers aangetroffen in het plangebied. Negatief effect op deze soort is uit te sluiten.

Bij werkzaamheden aan sloten blijft echter ecologische werkbegeleiding noodzakelijk in het kader van de zorgplicht. Hierbij kan men denken aan het leegvissen van sloten wanneer zij worden gedempt: vissen en ander aquatisch leven dienen te worden weggevangen en te worden verplaatst naar nabijgelegen watersystemen met geschikt habitat voor de betreffende soorten.

6.6 Platte schijfhoren

De platte schijfhoren is in het plangebied aanwezig in lage dichtheden. De toekomstige situatie is positief. Door de verandering van het onderzoeksgebied van intensief agrarisch beheerd grasland naar recreatieterrein met natuur, zal de waterkwaliteit verbeteren. Het terrein zal grotendeels natuurlijk worden ingericht en ecologisch worden beheerd, waardoor er genoeg geschikt habitat voor de platte schijfhoren. Het habitat van de platte schijfhoren (nu marginaal, lage dichtheden) zal hierdoor verbeteren.

Hierbij valt de denken aan natuurvriendelijke oevers, en meer variatie in breedte, diepte en oriëntatie van watergangen (momenteel zijn er vrijwel uitsluitend smalle en ondiepe sloten aanwezig die lopen in noord-zuid richting).

Wel zijn er maatregelen noodzakelijk om negatief effect op individuen tijdens werkzaamheden te voorkomen. Zo kan vegetatie met platte schijfhoren worden weggevangen bij het dempen van de sloten. Het is echter onvermijdelijk dat er bij het dempen van de sloten platte schijfhorens zullen sneuvelen. Om deze activiteiten uit te kunnen voeren dient men een ontheffing aan te vragen m.b.t. de volgende verbodsbepalingen:

- Art 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

7 Compensatiegebied

In het westelijk deel van polder Sliedrecht heeft de gemeente Sliedrecht 4,5 hectare terrein (zie figuur 10) in bezit die ingezet zouden kunnen worden om de (beschermde) natuurwaarden te compenseren die verloren gaan bij de realisatie van Sliedrecht Buiten.

Het betreft in dit geval de natuurwaarden die niet in het bestaand plangebied ingepast kunnen worden, zoals leefgebied voor de heikikker en eventueel weidevogels. Soorten die een voorkeur hebben voor open polderlandschap.

Ten aanzien van de poelkikker en platte schijfhoren geldt dat er in het projectgebied van Sliedrecht Buiten voldoende kansen liggen om compenserende maatregelen op dit terrein uit te voeren (zie Hfst 6.3 en 6.6). De maatregelen die genomen kunnen worden in het compensatiegebied zijn daarom toegespitst om het verbeteren van dit terrein voor weidevogels en heikikkers.

figuur 10 Sliedrecht Buiten (rechts) en het compensatieterrein van de gemeente Sliedrecht (links)

Tijdens de veldonderzoeken is het compensatieterrein onderzocht op weidevogels en heikikkers. Aan de hand van de inventarisaties kan worden bepaald wat de potentie is van het terrein om de natuurwaarden van beide soorten (groepen) te compenseren.

7.1 Weidevogels

Hoewel polder Sliedrecht niet door de provincie Zuid-Holland is aangewezen als weidevogelgebied, waardoor compensatieplicht via de omgevingsverordening niet van toepassing is, zou de (lokale) staat van instandhouding wel in het geding kunnen komen door de realisatie van Sliedrecht Buiten.

De staat van instandhouding wordt bepaald aan de hand van de status en trend in de verspreiding, populatieomvang van de soort, kwaliteit van het leefgebied en het toekomstperspectief. Omdat in Nederland, maar ook in de Alblasserwaard, een dalende trend is in het aantal weidevogels en het leefgebied onder druk staat, zou een compensatieplicht kunnen worden opgelegd. Hieraan kan voldaan worden door alternatief leefgebied te creëren in de directe omgeving van het plangebied.

Het onderzochte compensatieterrein (zie figuur 11) ligt 2 kilometer ten westen van het onderzoeksgebied. Tijdens de veldbezoeken (zie paragraaf 4.1), waarbij het terrein vanaf de Tolsteeg werd bekeken, is geconstateerd dat het compensatiegebied momenteel niet of nauwelijks wordt gebruikt door weidevogels om te nestelen. Wel zijn er in de directe omgeving, vooral direct ten noorden en westen van het compensatieterrein, territoria van weidevogels te vinden, waaronder zelfs een territoria van een veldleeuwerik, een soort die hard achteruit is gegaan de laatste decennia. Ook zijn er in de directe omgeving van het compensatieterrein 2-3 territoria grutto, 1 territoria tureluur en 2-3 territoria Kievit.

Door het compensatiegebied optimaal in te richten en te beheren voor weidevogels en eventueel afspraken te maken met de eigenaren van omliggende kavels, kan de (lokale) populatie worden versterkt en leefgebied worden toegevoegd en verbeterd.

figuur 11 Het compensatieterrein met de waarnemingen van weidevogels

7.2 Heikikker

Door de omvorming van en functieverandering van agrarisch gebied naar multifunctioneel recreatieterrein zal een deel van het leefgebied van de heikikker ongeschikt raken.

Leefgebied voor de heikikker is lastig in te passen in het plangebied, aangezien het habitat van de heikikker in de Alblasserwaard vooral bestaat uit open veenweidelandschap. De landschappelijke inpassing van Sliedrecht Buiten zal voornamelijk bestaan uit opgaand groen, zoals bomenrijen en bosschages. Deze inpassing, in combinatie met poelen/grotere oppervlakten water, zal vooral geschikt leefgebied opleveren voor de algemenere bruine kikker en groene kikker spec.

Het compensatieterrein (zie figuur 12) dat de gemeente Sliedrecht ter beschikking stelt, bestaat wel uit het typisch veenweidelandschap met smalle kavels en ondiepe slootjes.

Tijdens het veldbezoeken in 2022 is de potentie van het compensatiegebied voor de heikikker onderzocht. Tijdens 3 bezoeken (zie paragraaf 4.2) is gebleken dat er reeds heikikkers voorkomen op het terrein, zij het in relatief lage dichtheden. Er zijn in het vroege voorjaar enkele roepende mannetjes gehoord. Tijdens de bezoeken in juli en augustus zijn ook juveniele exemplaren gevonden. Om het verlies aan leefgebied van de heikikker in Sliedrecht Buiten te compenseren zal het compensatieterrein kwalitatief moeten worden verbeterd. Daarbij kan een combinatie worden gezocht tussen kleinschalige inrichtingsmaatregelen en extensief beheersmaatregelen. Door dit op de juiste manier te doen kan zowel de heikikker als de populatie weidevogels profiteren. Daarnaast zullen ook de poelkikker en platte schijfhoren dergelijke maatregelen waarderen.

figuur 12 Het compensatieterrein met de waarnemingen van heikikkers

8 Conclusies en aanbevelingen

8.1 Conclusies

In het plangebied Sliedrecht Buiten zijn via de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig, namelijk:

- heikikker (*Rana arvalis*)
- poelkikker (*Pelophylax lessonae*)
- platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*)

Daarnaast kan de lokale gunstige staat van instandhouding voor weidevogels in het geding gekomen door de realisatie van Sliedrecht Buiten.

Door de omvorming en functieverandering van agrarisch gebied naar multifunctioneel recreatieterrein en daarmee gepaarde werkzaamheden, zal een deel van het leefgebied van de genoemde soorten verdwijnen. Tevens bestaat er een kans op het verstoren/doden van individuen.

Dit is in strijd is met de volgende verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming (zie Bijlage I):

Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb

- Art 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

Een ontheffing voor bovenstaande verbodsbepalingen is noodzakelijk om de het project Sliedrecht Buiten te kunnen realiseren. Daarvoor zal een mitigatie en compensatieplan moeten worden opgesteld.

Compensatieterrein

Het beoogde compensatieterrein heeft potenties voor weidevogels en de heikikker. Weidevogels broeden momenteel in lage dichtheden op naastgelegen percelen. De heikikker is in lage dichtheden aanwezig op het terrein.

Door een combinatie van inrichtingsmaatregelen en beheer kan een kwaliteitslag worden gemaakt, waardoor een kwaliteitsslag gemaakt kan worden en het compensatieterrein geschikt(er) wordt voor beide soorten.

8.2 Aanbevelingen

Er dient een ontheffing aangevraagd voor het omvormen van het agrarisch gebied in Sliedrecht Buiten naar een multifunctioneel recreatiegebied.

Om een ontheffing te verkrijgen zijn de volgende zaken van belang:

- Er dient een wettelijk belang ten grondslag te liggen aan de ontwikkeling.
- Er dient aannemelijk gemaakt te worden dat er geen andere reële alternatief is waarbij negatieve effecten op beide soorten kunnen worden voorkomen.
- Er dient een pakket aan mitigerende maatregelen genomen te worden om negatief effect op beide soorten zoveel mogelijk te voorkomen en te verminderen.
- Er zal een compensatie- en mitigatieplan moeten worden opgesteld, om negatief effect op beide soorten zoveel mogelijk te voorkomen en waarin alternatief leefgebied wordt aangeboden.

Bronvermelding

Rapporten

■■■■■■■■■■, ■■■■■■■■■■ 2019. Aanvullend natuuronderzoek, Sliedrecht Buiten Rapportcode: AO2019-003. Arvalis Natuur & Landschap. Nw-Lekkerland, Breur Ecologie & Onderzoek. Dordrecht

■■■■■■■■■■, ■■■■■■■■■■ 2019. Quicksan Ecologie, Sliedrecht Buiten. Rapportcode: QS2019-002. Arvalis Natuur & Landschap. Nw-Lekkerland, Breur Ecologie & Onderzoek. Dordrecht

■■■■■■■■■■ & ■■■■■■■■■■ 2011. Onderbouwing verstoringsafstanden weidevogels Fryslân. A&W rapport. 1624/Alterra 2184 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, ■■■■■■■■■■

■■■■■■■■■■, ■■■■■■■■■■ & ■■■■■■■■■■, 2017. Verspreidingsonderzoek grote modderkruiper Waterschap Rivierenland 2013 en 2016. Actualisatie verspreiding en strategie instandhouding. Stichting RAVON, Nijmegen.

■■■■■■■■■■ 2017. Quick Scan Beschermde Planten- en Diersoorten Recreatief Knooppunt en Stationspark 3 te Sliedrecht. Advies Bureau Mertens B.V. Bennekom

Ministerie van Economische zaken (2016) Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen.

■■■■■■■■■■, ■■■■■■■■■■ 2021. Rapport Natuurwaarden Sliedrecht Buitengebied. Rapport 2021-014, gemeente Sliedrecht. Arvalis Natuur & Landschap, Nieuw-Lekkerland, Breur Ecologie en Onderzoek, Dordrecht.

Kaarmateriaal:

<http://pdokviewer.pdok.nl>

Beschermde gebieden:

<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>

<https://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl>

<http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>

Overig:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

<https://www.verspreidingsatlas.nl>

<https://waarneming.nl/>

<https://minez.nederlandsesoorten.nl/content/wet-natuurbescherming-16-december-2015-paragraaf-32-beschermingsregime-soorten-van-de>

https://www.sliedrecht.nl/sliedr/up1/ZettqnrJW_By__STBK_plan_RKS_en_STP3_Wissing.pdf

BIJLAGE I

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming per beschermingscategorie.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermde soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Breur
Ecologie &
Onderzoek

VEENWEIDE
natuur en landschap

BIJLAGE II

Quick Scan SLIEDRECHT BUITEN (inclusief Waterberging)

Aanvullend Natuuronderzoek **SLIEDRECHT BUITEN**

CONCEPT

BIJLAGE IV

Natuurwaarden Buitengebied Sliedrecht

BIJLAGE V

eDNA

Noot

**In dit document zijn gedeeltes onleesbaar gemaakt
op grond van artikel 5 van de Wet open overheid:**

- Art. 5.1 lid 2 onderdeel e Woo (naam)
- (...)